

Sverige – det nya matlandet

En rapport om Sverige som det nya matlandet
– hur kommer vi dit och varför är det viktigt?

Sverige – det främsta matlandet i Europa

Sverige är i dag kanske inte det första landet som dyker upp i huvudet när man tänker på mat och mat-turism, men det vill regeringen ändra på. Regeringen ser potentialen för Sverige att bli det främsta matlan-det i Europa. Vi har förutsättningar och viljan att bli det. Något håller på att hända med det svenska köket. Svenska kockar vinner utmärkelser i internationella sammanhang och det finns i dag flera svenska krogar med stjärnor i restaurangernas egen bibel *Le guide rouge*.

Lokal och regional mat och matkultur väcker allt större intresse och efterfrågas av allt fler – storstads-bor, landsortsbor och en ökande mängd utländska turister. Som jordbruks- och matminister känner jag stort engagemang för dessa frågor. I Sverige finns fantastiska förutsättningar för att skapa upplevelser genom mat. Här spelar landsbygden en stor roll, hela vägen från jord till bord. Det är här man föder upp djur, odlar och till stor del förädlar våra livsmedel. Det är nära till produktionen, vilket minskar transporter av råvaror och djur, det finns unika och vackra natur- och kulturmiljöer att servera maten i och vi har många duktiga entreprenörer på landsbygden. I Sverige har vi också ett stort engagemang för miljö- och klimat-frågor, en god djurhållning samt säker och miljövänlig matproduktion i hela kedjan.

Det är då maten smakar som bäst.

Jag vill se Sverige fortsätta utvecklas och bli känt som ett gastronomiskt land av vikt. Jag ser landsbygden som en självklar och viktig del med mycket att tillföra. Det finns ett svenskt matarv, kunskap om råvaror och tillagningsmetoder som är unika och som utveck-lats under många år. Bortom traditionerna finns det även en nyfikenhet och en öppenhet som gjort att

vi utvecklats och påverkats av influenser från andra matkulturer. Detta tillsammans skapar vårt unika kök där vi värnar om våra mattraditioner men samtidigt strävar efter det moderna, enkla och sunda. Det finns många bra lokala restauranger, gårdsbutiker och serve-ringar som tar tillvara bygdens råvaror och förutsätt-ningar, ger mesta möjliga ”matnjutning” och skapar ett mervärde.

Men, det finns plats för fler.

Styrkan med matlandet Sverige är den mångfald av olika produkter vi producerar. Produkter som vi dess-utom exporterar. Livsmedelsindustrin, med sin mång-fald av stora och små företag, är Sveriges fjärde största arbetsgivare och av stor betydelse för landsbygden vad gäller tillväxt och sysselsättning. Livsmedelsföretagen använder dessutom till 70 procent råvaror som produ-ceras i Sverige som insatsvaror i sin produktion.

Det finns en potential att förvalta kring matlandet Sverige. Livsmedelsexporten ökar kontinuerligt och har fyrdubblats på 10 år. Det finns en potential att ut-nyttja vad gäller att göra landsbygden med dess lokala restauranger och gårdsbutiker till attraktiva besöks-mål.

Alla trender pekar på detta – matlandet Sverige är på väg att bli verklighet!

Eskil Erlandsson
Jordbruks- och matminister

Mat och turism spelar en stor roll för Sveriges ekonomi

Turism ger upphov till betydelsefulla ekonomiska och sysselsättningsmässiga aktiviteter i stora delar av näringslivet. Färsk statistik från Nutek¹ visar att under 2007 uppgick turistnäringens totala omsättning i Sverige till drygt 236 miljarder kronor. Turistnäringens exportvärde, det vill säga vad utländska besökare spenderar i Sverige, ökade med drygt 12 procent jämfört med året innan. Den är därmed större än både järn- och stål- (77,3 miljarder kr) eller personbilsexporten (69,7 miljarder kr).

I löpande priser har svenskarnas turistkonsumtion i Sverige ökat med nästan 30 procent sedan år 2000. Turistnäringens exportvärde har under motsvarande perioden ökat med nästan 100 procent. Av den totala omsättningen står måltider utanför boendet för nästan 15 procent, vilket innebär cirka 35 miljarder kronor. Till detta kommer handel med livsmedel som uppgår till cirka 23 miljarder kronor.

Turistnäringen är också en arbetskraftsintensiv näring. Sysselsättningen har ökat kraftigt och bidrog med nästan 12 000 nya heltidsarbeten under år 2007, enligt Nutek.

Stort intresse för mat under semestern

En undersökning som Synovate gjort på uppdrag av Jordbruksdepartementet visar att över 80 procent av de tillfrågade ser mat och upplevelser genom mat som en viktig del under sin semester. Tre av fyra säger att en matupplevelse på landsbygden kan vara ett semester mål och varannan av de tillfrågade tror eller vet redan att de kommer att planera in någon form av matupplevelse på landsbygden under sin semester i sommar. Intresset för landsbygden, upplevelser och de värden som finns på landsbygden har ökat. Allt fler söker sig till landsbygden, för upplevelser och för att nyttja landsbygdens resurser.

Sverige kan bli bättre

Samtidigt som efterfrågan är stor så tycker bara knappt hälften av de svarande att det utbud som finns av matupplevelser på landsbygden i dag är bra. Kvaliteten och vilken typ av mat som finns på menyn är de viktigaste faktorerna när man väljer matställe under semestern enligt undersökningen. Här finns en potential att utveckla matturismen, anpassa och bredda matutbudet efter vad som efterfrågas. Antalet utländska besökare i Sverige ökar stort. Dessa besökare ska vara nöjda och ha goda minnen från sina matupplevelser. Enligt Nutek äter utländska gäster dessutom oftare på restaurang än de svenska. Drygt 24 procent av deras konsumtion går till utemåltider.

Om man gifter ihop livsmedelsbranschen, som har mycket stor regional spridning, och turistnäringen, en av de snabbast växande branscherna, så finns det uppenbart en stor potential! Utrymme bör alltså finnas för fler entreprenörer på landsbygden som kan vara med och driva utvecklingen mot ett bra utbud av matupplevelser av god kvalitet som motsvarar besökarnas förväntningar.

¹ Nutek, årsbokslut för svensk turism och turistnäring 2007

Insatser för en stärkt landsbygd

Sverige behöver fler människor som arbetar, fler jobb och ökad tillväxt. Regeringen vill aktivt driva en förnyelse som ger alla delar av landet möjlighet att växa och utvecklas av egen kraft. Sedan regeringens tillträde har antalet personer i utanförskap minskat med cirka 162 000 och under 2007 startades drygt 57 000 nya företag, vilket är en ökning med 21 procent jämfört med året innan.²

Regeringen fortsätter att arbeta hårt för att skapa goda förutsättningar för människor som vill utveckla sina idéer till företagande på landsbygden. Nedan presenteras några av insatserna som genomförs för att stärka utvecklingskraften på landsbygden, på olika sätt bidra till att förädla landsbygdens värden och skapa nya produkter och tjänster.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygden behöver fler nya och stabila jobb. Landsbygdsprogrammet är ett viktigt och kraftfullt instrument för att understödja en positiv utveckling på landsbygden. Programmet skapar bra förutsättningar och konkurrensförmåga för utveckling av alla företag, både de som redan finns och nya.

Satsningen omfattar totalt 35 miljarder kronor under 2007-2013 och ska användas för att skapa bättre förutsättningar för jobb och miljö på landsbygden. Programmet ger flera olika möjligheter att stödja företag och organisationer som vill utveckla landsbygdsturism eller småskalig tillverkning och marknadsföring av lokal och regional mat.

Enklare regler till lägre kostnad

Regeringen arbetar intensivt med att minska de administrativa kostnaderna, så att företagarna ska få mer tid över till att driva och utveckla sina verksamheter. Målet är att kostnaderna ska minska med minst 25 procent till år 2010. Under 2007 minskades kostnaderna inom jordbruks- och livsmedelsområdet med cirka 17,5 miljoner kronor. Jordbruksdepartementet har lämnat in nya förenklingsförslag till regeringens handlingsplan som kommer att sänka kostnaderna ytterligare.

Jordbruksdepartementet har haft ett kontinuerligt samråd med branschorganisationer från de berörda näringarna för att få en uppfattning om vilka regler som uppfattas som mest betungande för företagarna. Det har resulterat i en god dialog och att ett stort antal förslag har kommit in till det fortsatta regelförenklingsarbetet.

² Från och med 2007 ingår två nya branscher i nyföretagarstatistiken: jordbruk/skogsbruk/fiske samt fastighetstjänster. Dessa branschgrupper står för närmare 4 000 av de företag som startades 2007. Dessa grupper har uteslutits i denna jämförelse för att få en jämförbar statistik.

En livsmedelsstrategi för hela Sverige

Regeringen presenterade under september 2007 en livsmedelsstrategi för hela Sverige som har utarbetats tillsammans med branschen. Livsmedelsstrategin är en satsning som syftar till att stärka livsmedelsbranschens konkurrenskraft, underlätta företagande, bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan och på så sätt skapa fler arbetstillfällen. Livsmedelsstrategin samlar de insatser regeringen genomför eller kommer att genomföra. Genom ett samlat angreppssätt av till exempel insatser inom landsbygdsprogrammet, forskningsanslag och det pågående regelförenklingsarbetet, ser regeringen lättare vad som behöver göras och hur det ska göras, så att effekterna av satsningarna blir så stora som möjligt.

Knutet till livsmedelsstrategin finns ett anslag på drygt 31 miljoner kronor per år som ska användas till att öka livsmedelssektorns konkurrenskraft. Pengarna fördelas mellan ökade exportsatsningar, en satsning på innovation och kompetensökning inom livsmedelsbranschen samt på mat med mervärden, som ekologiskt, närproducerat och småskaligt. Ytterligare 9 miljoner kronor satsas på att underlätta för småskalig slakt för att gynna närproducerat.

Regeringen träffar företagare ur livsmedelsbranschen med jämna mellanrum för att prata om de satsningar som görs och hur man tillsammans kan stärka utvecklingen i livsmedelssektorn.

Ny Nordisk Mat

Regeringen stödjer, gemensamt med andra nordiska regeringar, projektet Ny Nordisk Mat. Satsningen syftar till att främja den nordiska maten och matkulturen. Programmet skall koppla samman nordiska värden inom en lång rad områden, till exempel gastronomi, turism, regional utveckling och sunda matvanor. En del av verksamheten fokuserar på att skapa en medvetenhet om den nordiska maten i Norden och internationellt.

Baltic Sea Culinary Route

Det estniska initiativet Baltic Sea Culinary Route är ett bra exempel på turism med anknytning till matupplevelser på internationell, regional nivå. Projektets syfte är att bidra till landsbygdsutveckling genom att nationella och internationella turister lockas att resa utmed Östersjön i ökad omfattning. Lockbetet ska vara "Östersjödieten" (the Baltic Sea Cuisine) som får en egen identitet genom att olika områdets unika matkultur lyfts fram. En förebild är identiteten hos mat från länderna runt Medelhavet.

En strategi för stärkt utvecklingskraft på landsbygden

Ett intensivt arbete med att utarbeta en strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden pågår just nu inom Regeringskansliet. Arbetet med att utforma en strategi och ett handlingsprogram sker i samarbete mellan elva departement. Resultatet ska presenteras i

slutet av år 2008. Ett brett samarbete är viktigt eftersom landsbygdsfrågorna skär tvärs igenom många politikområden. För att få en god utveckling måste insatser genomföras på många olika plan och inom många olika områden, till exempel infrastruktur och kommunikation.

Viktiga frågor i den kommande strategin är att undanröja hinder för utveckling och att hitta vägar för att på bästa möjliga sätt ta tillvara utvecklingskraften som finns på landsbygden, både inom näringslivet och hos alla de som bor på landsbygden. Här finns också utrymme för att utveckla insatserna kring mat och turism, där det finns många spännande initiativ.

För att nå bästa möjliga resultat och utveckling är det viktigt att i så stor utsträckning som möjligt samordna arbetet och få till en samlad utvecklingsprocess.

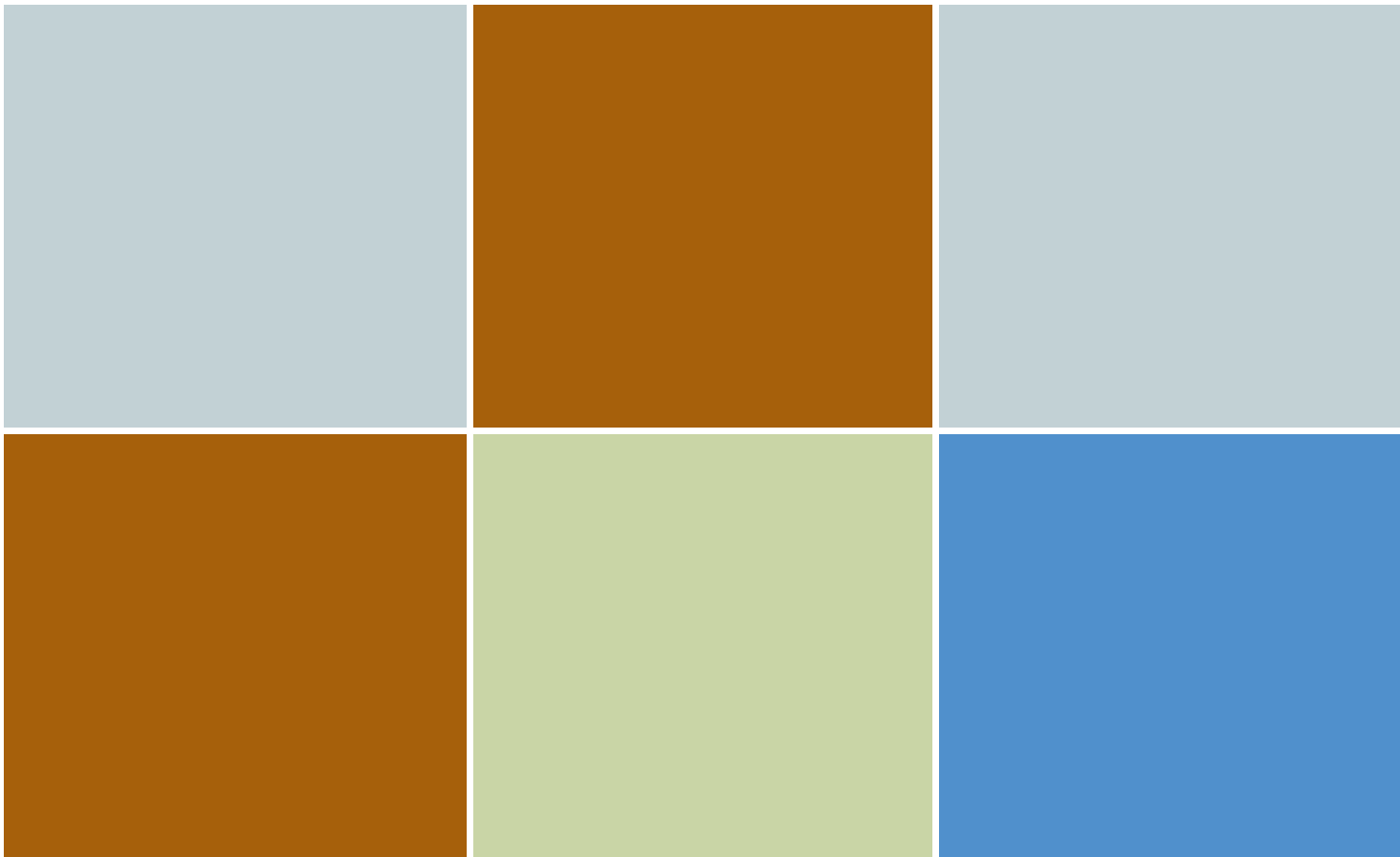
Nästa steg för att skapa matlandet Sverige

Insatserna ovan är exempel på viktiga verktyg för att utveckla landsbygden och nå visionen att Sverige ska bli det nya stora matlandet. Grunden är att människor som bor och verkar på landsbygden ska ges möjlighet att förverkliga sina idéer och använda verktygen som hjälpmedel.

Jordbruksministern kommer under hösten 2008 att bjuda in intressanta människor och organisationer för att diskutera och få ytterligare idéer om hur vi går vidare för att nå visionen om Sverige som det nya matlandet och vilka insatser som krävs.

REGERINGSKANSLIET

Jordbruksdepartementet

103 33 Stockholm